

Reetta Niemi-Pynttäri
SHAMANISMI JA TAIDE

Kuvataiteen koulutusohjelma
2020

SHAMANISMI JA TAIDE

Niemi-Pynttäri, Reetta
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2020
Sivumäärä: 31
Liitteitä: 1

Asiasanat: henkisyys, kuvataide, shamanismi, Namdakov, rituaalit

Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa kerron lyhyesti shamanismista sekä mitä shamanismi merkitsee minulle ja taiteelleni. Kuvailen maalaustyöni aloitus prosessia sekä siinä käyttämiäni rituaaleja ja menetelmiä.

Mietin voiko taiteilija olla shamaani ja esittelen venäläisen taiteilijan Dashi Namdakovin, jonka ajatukset taiteen tekemisestä koen vastaavan omia ajatuksiani.

Lopuksi kerron VarjoHaltia teoksen syntymisestä ja avaam teoksen nimen merkitystä.

SHAMANISM AND ART

Niemi-Pynttäre, Reetta

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

Month 2020

Number of pages: 31

Appendices: 1

Keywords: spirituality, Fine Arts, shamanism, Namdakov, rituals

---

In the written part of the thesis, I will briefly talk about shamanism and what shamanism mean to me and my artwork. I describe the process how I am starting to paint my work. I also describe the rituals and methods I use in it.

I wonder if an artist can be a shaman. I introduce the Russian artist Dashi Namdakov, whose thoughts on making art I feel match my own thoughts.

Finally, I will tell you how my painting VarjoHaltia was born and open the meaning of the name of the work.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	SHAMANISMI	6
2.1	Mitä shamanismi on?.....	6
2.2	Sielunkäsitys.....	8
2.3	Shamaani ja hänen tehtävänsä.....	9
2.4	Puku, päähine ja rumpu	10
3	SHAMANISMI JA TAIDE.....	15
3.1	Voiko taiteilija olla shamaani?	15
3.2	Dashi Namdakov	17
4	SHAMANISMIN VAIKUTUS MINUUN JA TAITEESEENI.....	20
4.1	Hieman henkisen ajatteluni alkuperästä	20
4.2.	Shamanistinen maailmani.....	22
4.3	Taiteen tekemisestä	23
5	VARJOHALTIA	25
5.1	Teoksen synty.....	25
5.2	VarjoHaltia nimestä.....	28
6	LOPUKSI	28
LIITTEET		

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni kirjallinen osuus on edennyt samoin kuin maalaukseni. Olen ottanut yhden idean käsittelyyni ja hylännyt sen toimimattomana. Aloittanut luomaan uutta kuviota, joka sekin muuttui ja kehittyi omanlaisekseen kokonaisuudeksi.

Kerron shamanismista Siperian Altain shamanistisen perinteen mukaisesti, koska opiskelen tällä hetkellä siperialaisen shamaani Ahamkaran opetusryhmässä. Käytän häneltä oppimiani tekniikoita myös taiteen tekemiseen.

Esittelen yhden nykyaiteilijan, jonka teokset pohjautuvat shamanistiseen, mutta myös buddhalaiseen ajatusmaailmaan. Tällä haluan korostaa sitä, että shamanismi on elävä ja suvaitsevainen filosofia, jonka voi yhdistää myös muihin uskontoihin. Koen Dashi Namadakovin ajatukset taiteen tekemisestä hyvin samankaltaisiksi omien ajatusteni kanssa.

Toivon, että kirjallisessa osuudessa pystyn tuomaan esille juuri sen minkä pitääkin nyt muotoutua nähtäville. Oman keskeneräisyyteni, pyrkimykseni kasvaa ja kehittyä niin ihmisenä kuin taiteilijana. Avata lukijalle henkisyyseni taustoja ja sen vaikutusta taiteeseeni.

2 SHAMANISMI

2.1 Mitä shamanismi on?

Shamanismi sana on lähtöisin Siperiassa asuvilta evenkeiltä. Juha Pentikäinen (Pentikäinen, Jaatinen, Lehtinen & Saloniemi 1998, 30) kertoo isä Avvekumista, jonka muistiinpanoissa sana *sama:n* ensimmäisen kerran ilmenee. Isä Avvekum oli Venäjän ortodoksisen kirkon piispa Nikonin vuonna 1652 Siperiaan karkottama munkki. Evenkien joukossa eläessään isä Avvekumilla oli mahdollisuus seurata parantamisrituaaleja. Rituaaleja johtivat henkilöt, joita evenkit kutsuivat sanalla *sama:n*. Sama:n nimiset ihmiset olivat evenkien suuresti kunnioittamia ja arvostamia. He johtivat uskonnollisia rituaaleja sekä paransivat sairauksia.

Evenketit kuuluvat tunguusien kieliryhmään. Mihály Hoppál (2003, 11) kirjoittaa sanan *sa* tarkoittavan tunguusien kielellä sanoja *tietää*, *tieto*. Shamaani on siis henkilö, joka tietää eli tietäjä. Suomessa shamaania onkin kutsuttu tietäjäksi tai noidaksi (Hoppál 2003, 11).

Todellisuudessa monetkaan shamanistisia kulttuureja harjoittavat alkuperäisheimot eivät käytä uskostaan sanaa shamanismi. Shamanismi sanana on tutkijoiden 1800-luvulla käyttämä ja kehittämä termi, jolla kuvataan keräily- ja pyyntikulttuurin uskontoa ja uskontomuotoja. Se pohjautuu paljon kristilliseen ja länsimaiseen haluun käyttää -ismi sanaa: buddhismi, hinduismi, taoismi, kommunismi jne. (Pentikäinen 1998, 26).

Shamanismia on vaikea määritellä yksiselitteisesti. Sen harjoitustapoja on yhtä monta kuin sen harjoittajia. Perinteinen shamanismi on ollut sidoksissa elinympäristöön, kieleen sekä yhteisön harjoittamaan elinkeinoon (Pentikäinen 1998, 9 - 24). Omasta mielestäni nykyshamanismi on globaalimpaa shamanismia, missä yhdistellään eri shamanistisia perinteitä itselle sopivaan muotoon. Tämä lyhyt shamanismin esittely pohjautuu harjoittamaani Siperian shamanismiin, mutta on pääpiirteittään myös yleinen kuvaus shamanismista.

Lyhyesti sanoen shamanismi on elämäntapa ja filosofia, jossa uskotaan henkimaailmaan ja toisiin todellisuuksiin ja jossa shamaanilla on keskeinen osa. (Pentikäinen, Jaatinen, Lehtinen & Saloniemi 1998, 30). Puilla, eläimillä, kivillä, ihmisillä, esineillä ja paikoilla on henki. Voimme ajatella tätä henkeä energiana, joka vaikuttaa kaikkeen ja kaikkialla. Shamanismi on hyvin symbolistinen järjestelmä. Asioille ja energioille voidaan luoda omat symbolit, jotka kuvantavat henkiä ja henkimaailmaa.

Maailma nähdään kolmitasoisena. Nämä maailmat voivat vielä jakautua useampiin eri tasoihin. Alisessa maailmassa on vainajien valtakunta. Sitä hallitsee suuri henki, jota Siperian Altain shamanismissa kutsutaan nimeltä Erlik. Erlik on henkenä kaksijakoinen. Hän tuo mukanaan ongelmia, sairauksia, jopa kuoleman, mutta juuri sitä kautta myös muodonmuutoksen ja mahdollisuuden uuteen alkuun.

Keskimaailma on elävien maailma. Sen hallitsija on Umai, joka tuo mukanaan kauneutta, tasapainoa, runsautta, iloa ja suojelusta. Umai on itse Äiti Maa, joka hoitaa ja suojelee lapsiaan.

Ylinen on henkien ja taivaallisten olentojen ja tulevaisuuden valtakunta. Siperian shamanismissa, sitä hallitsee henki nimeltä Ulgen. Ulgen on inspiraation, intuition, luomisen, tulevaisuuden ja menestyksen henki. Se on henki, kenen apua taiteilijat käyttävät luomistyössään.

Siperian shamanismissa on olemassa vielä yksi suuri henki. Hän on Tengri, jota voisi kutsua nimillä Isä Taivas, Maailmankaikkeus, Lähde, Tietoisuus. Hänen valtakuntansa on avaruus. Hän on kaiken tiedon ja viisauden lähde, Maailmansielu. Hänen luokseen kuolleiden sielut siirtyvät odottamaan jälleensyntymää. Voidaan ajatella sielujen hajoavan mereen tai että he vaipuvat syvään uneen, josta heidät herätetään, kun uudelleensyntymisen aika koittaa (Ahamkara, 2019).

2.2 Sielunkäsitys

Shamanistisessa sielunkäsityksessä ihmisellä on vähintään kaksi sielua: ruumissielu ja henkisielu. Ruumissielu on kytköksissä ihmisen ruumiiseen. Kun ihminen kuolee, ruumissielu irtaantuu ihmisen kehosta ja aloittaa matkansa vainajien valtakuntaan.

Henkisielu voi liikkua ihmisen ulkopuolella, esim. ihmisen nukkuessa. Henkiselun voi myös menettää ja se johtaa sairastumiseen. Silloin Shamaanin tehtävänä onkin hakea ihmisen sielu ja palauttaa se takaisin kehoon. Juuri shamaanin henkisielu on se osa shamaanin sielua, joka liikkuu toisissa todellisuuksissa sekä ajassa ja paikassa hakien tietoa ja viisautta hengiltä. (Pentikäinen, Jaatinen, Lehtinen & Saloniemi 1998, 31)

Joissakin shamanistisissa perinteissä puhutaan myös varjosielusta. Varjosielu seuraa ihmistä ja se voi myös kulkea ihmisen edellä. Usein tästä on merkkinä esim. etiäiset. Suomalaisessa muinaisuskossa varjosielu on myös ihmisen suojelija. Sanaa haltia on käytetty samassa merkityksessä (Harva, 1948, 234 - 262). Tietyllä tavalla henkisielu ja varjosielu voidaan tulkita tarkoittavan samaa asiaa.

Shamanismissa uskotaan sielunvaellukseen. Kun ihminen kuolee, ihmisen sielu menee linnunrataa pitkin Tengrin valtakuntaan. Täällä sielu nukkuu, lepää ja puhdistuu, kunnes on aika syntyä uudelleen. Uudelleen syntymisen hetkellä sielu laskeutuu isossa puussa olevaan pesään. Pesässä hän odottaa sielun eläintään, joka tuo hänelle seuraavassa elämässä tarvitsemat luonteenpiirteet ja kyvyt. Sielun eläimen tai Äiti Eläimen (kuten häntä useimmin kutsutaan) saavuttua, tämä ruokkii, hoitaa ja valmistelee sielun syntymistä seuraavaan elämään. Millainen on Äiti Eläimesi, sellainen on sinun luonteesi. Kun sielu on valmis, hän laskeutuu ihmisäitinsä kohtuun ja syntyy uudelleen ihmiseksi. (Ahamkara, 2019)

Perinteisessä shamanismissa ihmisen ajatellaan syntyvän uudelleen saman suvun piiriin. Itse ajattelen uudelleen syntymisen tapahtuvan perheeseen, jonka energiaa tarvitset omien oppiesi kohtaamiseksi. Todellinen perheesi ja sukusi voivat kuitenkin olla aivan toiset ihmiset: ystävät, rakastettusi, sinulle tärkeä ihmisryhmä.

2.3 Shamaani ja hänen tehtävänsä

Shamaani on henkilö, joka pystyy matkustamaan toisiin todellisuuksiin ja maailmoihin sekä manipuloimaan ympärillämme olevia energioita. Hän on välittäjä tämän maailman ja henkimaailman välillä. Shamaanin yksi keskeisistä kyvyistä on muuntautumiskyky. Hän voi transsitilassa ollessaan vaihtaa sukupuoltaan tai muuttua vaikkapa eläimeksi. Apunaan hänellä on apuhenkiä ja oppaita. (Pentikäinen, Jaatinen, Lehtinen & Saloniemi 1998, 32) Nämä apulaiset voivat olla eläimen, kasvin tai ihmisen muotoisia.

Raadollisesti ajatellen shamaani on ammattinimike, mihin kouluttaudutaan aivan kuin vaikkapa kuvataiteilijaksi. Tosin perinteisessä shamanismissa, toisin kuin nykyään, shamaaniksi ei välttämättä haluttu. Tässä onkin yksi ero shamanismin ja uusshamanismin välillä. Uusshamanismissa ajatellaan, että kuka tahansa voi tulla shamaaniksi, siihen tarvitaan vain voimakasta halua ja harjoittelua. (Pentikäinen J, 1998, 27) Perinteisemmässä shamanismissa taas shamaanin ammatti on kutsumusammatti. Kutsun ammattiin antavat henget, eikä siitä ole hyvä kieltäytyä.

Itse koen perinteisemmän käsityksen shamaaniksi tulemisesta todenpana. Sain kutsun shamaaniksi vuonna 2002. Tämä kutsu tuli voimakkaana unena, jossa esiintyi shamaaneja useasta kulttuurista ja jotka kutsuivat minut piiriinsä. Säikähdin ja kieltäydyin kutsusta. Siitä alkoivat ongelmani (esim. sairastuin hermoratataulehdukseen, jolle ei löytynyt lääketieteellistä selitystä), jotka loppuivat vasta kun otin shamaanin kutsun vastaan vuonna 2013. Sen jälkeenkin matkani on ollut hidasta ja vaivaloista, enkä vielä ole valmis kutsuttavaksi shamaaniksi. Onnekseni löysin ihmeellisten sattumien kautta, joita kutsun johdatukseksi, itselleni shamaaniopettajan: shamaani Ahamkaran. Tämä tapahtui lokakuussa 2019, juuri kun olin aloittelemassa opinnäytetyöni maalauksista. Ihmeellistä ja kohdalle osuvaa on joskus henkien johdatus.

Shamaanin ammatti on vaativa ja shamaani alistuukin kärsimyksiin palvelukseensa yhteisöään. Kärsimyksiensä kautta (esim. initiaatio) shamaani saa yhteyden tuonpuoleiseen. Kärsimys myös vahvistaa shamaania ja antaa hänelle hänen voimansa. (Hoppál 2003, 13) Shamaanin transsimatkat verottavat shamaanin voimia ja usein matkojen jälkeen shamaani voi olla heikko ja voida huonosti jopa useamman päivän. (Pentikäinen, Jaatinen, Lehtinen & Saloniemi 1998, 17)

Shamaanilla voi olla useampia tehtäviä. Hän voi ennustaa, antaa neuvoja, parantaa, olla hengellinen johtaja, opastaa kuolleiden sieluja tuonpuoleiseen, suorittaa rituaaleja ja seremonioita sekä olla opettajana tuleville shamaaneille. Hän on myös oman perintensä säilyttäjä. Usein shamaani on yhteisönsä johtohahmo, jota kuunnellaan tärkeissä päätöksissä. (Hoppál, M., 2003, 13 - 39)

Lisäisin vielä yhden tehtävän, missä shamaani voi toimia ja se on taiteilijan ammatti. Se mihin shamaani suuntautuu, riippuu shamaanin halusta, kiinnostuksen kohteista ja kyvyistä. Ensisijaisesti shamaani on kuitenkin parantaja.

Stalinin kansanvainon aikaan Siperian shamaanit johtivat kapinallisjoukkoja Neuvostoliittoa vastaan. Heitä myös vainottiin, tapettiin ja vangittiin. Shamanismi ja sen harjoittaminen oli rangaistava teko. Nykyään shamanismi kokee uutta nousua ja kukoistusta Siperiassa. Erityisesti Tuvassa, jossa on perustettu shamaanikouluja ja liittoja. Tosin perinteistä shamanismia harjoittavat, eivät paljoa perusta liitoista ja kouluista ja heidän järjestelmistään vaan harjoittava omanlaistaan shamanismia omien henkioppaattensa johdolla. (Mihály Hoppál, 2003, 146 - 153). Shamaaneja ei enää pidetä outoina kylähulluina vaan he matkustavat ympäri maailmaa ja osallistuvat erilaisiin kokouksiin ja konferensseihin. Esim. Venäjällä tiedemiehet kutsuvat shamaaneja tieteellisiin seminaareihin ja kyselevät heiltä palautetta esitelmistään. (Hoppál 2003, 153)

Shamaani Ahamkaran mukaan shamaaniksi voi tulla kolmella tavalla: suvun perinteen jatkajana, tuntemalla voimakasta vetoa shamanismiin ja henkien kutsumana. Henkien kutsun saaneen tie on kaikkein vaikein, jos hän ei löydä itselleen opettajaa. Myös kutsusta kieltäytyminen tuo mukanaan vaikeuksia: sairastumista, rahan ja omaisuuden menetystä, epäonnea, onnettomuuksia. (Ahamkara, 2019)

2.4 Puku, päähine ja rumpu

Shamaanin tärkeimpiä työkaluja ovat rumpu, puku, päähine ja naamio. (Kuva 1) Shamaani saattaa käyttää apunaan myös sauvaa, aseita, kielisoittimia sekä joustia ja nuolia. (Hoppál 2003, 94 – 141)

KUVA 1. Shamaani, 1900-luvun alku, Kunstkameran museon kokoelma

Tässä lyhyessä kuvauksessa kerron pääpiirteittäin shamaaninpuvusta ja siihen kuuluvasta päähineestä sekä rummusta. Shamaanin puvussa yhdistyvät tekstiilitaide, maalaustaide ja kuvanveisto. Itse puku tehdään luonnonmateriaaleista samoin kuin siihen kuuluva päähine. Puvussa näkyvät shamaanin voimaeläimet sekä muut apuhenget. Siperian shamaanien puvuissa roikkuvat käsin veistetyt amuletit, jotka kuvaavat shamaanin esivanhempia. Puvun takana hartioissa näkyy shamaanin toteemieläin. Puvusta saattaa roikkua nauhoja, luita, metallipeilejä, sulkia, helmiä jne. Oikeastaan puvusta voi löytyä mitä vain. (Kuva 2)

Millainen puku shamaanilla on, riippuu shamaanin voimasta, mutta myös henkimaailmasta. Shamaanikokelaan ensimmäisiä tehtäviä onkin hakea pukunsa henkimaailmasta. Henget näyttävät millainen puvun ja päähineen kuuluu olla ja mitä materiaaleja siihen tulee käyttää. (Ahamkara, 2019).

Kuva 2. Nykyajan shamaaneja. Kuvat Flore-Aël Surun, 2020

Shamaanin päähine on oleellinen osa shamaanin pukua. Päähineessä voi olla lintujen sulkia, jonkin eläimen pää ja turkiksia tai sarvet. Päähineeseen voidaan yhdistää myös eräänlainen kruunu. Kruunu on yleensä taottu raudasta ja siihen liittyy raudasta tehdyt sarvet, joihin voidaan kiinnittää esim. erilaisia nauhoja. (Kuva 3)

Kuva 3. Shamaanin päähine. Kunstkameran museon kokoelma

Rumpu (Kuva 4) on shamaanille tärkeä kumppani. Usein rumpu kuvitellaan poroksi, hevoseksi tai peuraksi, jonka avulla shamaani matkustaa maailmojen välillä. Rumpu on hyvin henkilökohtainen ja shamaanin suhde rumpuunsa voi muistuttaa suhdetta aviopuolisoiden välillä, eräänlaista pyhää avioliittoa. (Pentikäinen, Jaatinen, Lehtinen & Saloniemi 1998, 37)

Rummun kalvoon voidaan maalata symboleja ja kalvo voidaan myös värjätä. Usein huomiomme kiinnittyy juuri kalvoon. Se on rummun se osa, jonka näemme ensiksi. Mutta rummulla on myös takaosa, jonka harvoin näemme. Takaosassa on ainoastaan shamaanin silmille tarkoitettuja symboleja ja elementtejä. Joissakin rummuissa rummun kahva on taidokkaasti veistetty. Kahva voi esittää esivanhempia, jotain tärkeää henkeä tai voimaeläintä. Siihen on voitu kiinnittää kulkusia, kelloja, luita tai höyheniä. Kaikilla näillä elementeillä on tärkeä merkitys shamaanille. Voidaankin ajatella, että rummun etuosa ja sen symbolit kuvaavat yhteisöä ja rummun takaosa taas shamaanin yksityistä maailmaa. ((Pentikäinen, Jaatinen, Lehtinen & Saloniemi 1998, 36)

Olen aina pitänyt rumpua taideteoksena. Jonkinlaisena varhaisen tauluna, jonka runsas symboliikka kertoo omaa tarinaansa. Jotkut varhaiset rummut ovat olleet todella vaikuttavia taidon näytteitä.

Kuva 4. Shamaani rumpuja, Kunstkameran museon kokoelma

Nykyään monet suomalaiset rummuntekijät maalavat rummut kauniilla symboleilla tai henkioppaitten kuvilla. Esimerkkinä saamelaisen taiteilijan Elli Maarit Helanderin rumpu nimeltä Kodan asukkaat. (Kuva 5)

Helander käyttää vanhaa saamelaista symboliikkaa uudella tavalla. Hänen jokainen rumpunsa kertoo myös tarinan. Yleensä tarinat pohjautuvat saamelaisiin kertomuksiin, uskomuksiin ja tapoihin. (Joy, Francis, 2015)

”KODAN ASUKKAAT: Vanhaan aikaan ihmisillä oli tapana istua kodassa nuotiotulen ääressä sen hehkua seuraten. Mutta kodassa on ihmisten lisäksi myös muita asukkaita. Siellä saattaa olla Mattarahku ja hänen kolme tytärtään. Sarahka tulen alla (kuvassa vasemmalla tulen alla). Juk-sahka ja Upsahka kodan ulko-oven lähetyvillä (oikealla oven vieressä Upsahka, oviakka, vasemmalla Juksahka, jousiakka). Kodassa asui myös Boasso-ahkka, posio-akka, hänen paikkansa on etuovea vastapäätä olevalla posiolla, peräoven alueella (kuvassa ylhäällä). Siinä Boasso-ahkka vartioi miesten pyhiä esineitä, toimia ja paikkoja. Esim. rummun paikka oli siellä. Mattarahkka tulen yläpuolella. Kodan savuaukon läpi näkyy tähtitaivas, pohjantähti, aurinko, kuu. Kuvan ympärillä ihmisen elämään kuuluvia jumalia, talvi, kaa-mos ja eläimet.” (Joy, F. 2015)

Kuva 5. KODAN ASUKKAT,
Elli Maaret Helander, kuva Francis Joy

Omasta mielestäni yksi shamaanin tärkein ja usein unohdettu työkalu on hänen mielensä. Sen kyky rikkoa psyykeen pystyttämiä raja-aitoja. Meillä kaikilla on mieltä suojeleva muuri, joka estää pääsyn syvään transsitilaan. Kevyeen transsiin taas saatamme mennä päivittäin huomaamattamme. Kevyen transsin tiloja voivat olla esim. hölkkä ja

jooga. Kevyt transsitila on oikeastaan syvän keskittymisen tila, jossa aika katoaa, mutta pystymme silti vielä havainnoimaan ympäristöämme. Syvä transsi taas on tila missä ympäristö katoaa tai se ei ole enää niin selvästi havaittavissa. Itse olen huomannut, että syvässä transsissa ollessani en pysty liikkumaan, mutta kuulen vaimeasti ympäristön äänet. Syvässä transsissa on useampia tasoja ja shamaanioppilaan täytyykin haastaa itsensä pääsemään mahdollisimman syvään transsiin. Apuna käytetään eläin auttajaa, rumpua ja tanssia. Syvään transsiin vaipuminen vaatii fyysistä ponnistusta. Rummun rytmin kiihtyessä myös shamaanin tanssi kiihtyy. Jokaisella shamaanilla on oma rummutus rytminsä ja tanssiliikkeensä. (Ahamkara, 2019)

3 SHAMANISMI JA TAIDE

“Teen esineitä, annan heille kaiken energiani. Sen jälkeen esineillä on heidän oma kohtalonsa”

Dashi Namdakov

3.1 Voiko taiteilija olla shamaani?

Ajattelen, että shamaani on taiteilija, maagikko ja parantaja. Taiteilijana shamaani voi käyttää apunaan kykyään matkustaa toisiin todellisuuksiin ja tuoda sieltä tietoa ja viisautta, jonka sitten luo näkyväksi taiteensa kautta.

Syväällä keskittymisellä taiteilija tuo teoksiinsa omaa energiaansa. Ennen teoksen tekemistä hän voi myös päättää millaista energiaa hän haluaa teokseensa tuoda. Teoksen, niin kuin amuletin, voi jälkikäteen myös ”ladata” tietyllä energialla. Tämä saattaa kuulostaa hullulta, mutta se toimii. Silloin kun taiteilija tietoisesti luo energiaa välittävän teoksen sekä pyrkii tuomaan esiin henkistä viisautta ja vanhaa perimätietoa teoksissaan, taiteilija toimii myös shamaanin kontekstissa.

Loitsut ja rukoukset ovat voimakasta runoutta. Joskus hetkessä luotuja kuvaelmia matkasta henkimaailmaan, joskus tarkoin harkittuja rukouksia ja pyyntöjä. Rituaalit ja seremoniat ovat taidokkaita performanssiesityksiä, jossa yhdistyvät laulu, runous, tanssi ja musiikki. Amuletit, esivanhempia esittävät veistokset ja nuket, rumpu ja puku kuvataidetta parhaimmillaan.

Shamaanin tekemä taide on luotu elettavaksi ja käytettäväksi rituaaleissa. Niitä ei useinkaan näy taidegallerioissa, enkä uskon niiden saavan suurtakaan arvostusta nykyajan taidemaailmassa. Mietin myös, että voiko tämä muuttua? Voiko länsimainen nykyihminen ymmärtää henkistä symbolista kieltä ja arvostaa vanhoja perinteitä?

Tällä hetkellä henkinen taide on kuitenkin marginaalitaidetta, eikä sen tekemisellä taideta päästä taidemaailman kärkinimiin. Tosin uskon, että nykyajan hektisessä maailmassa juuri henkinen taide on sitä mitä tarvitsemme hiljentyäksemme ja saadaksemme toisenlaista ulottuvuutta elämäämme. Uskon, että henkisen taiteen merkitys kasvaa tulevaisuudessa.

Entä voiko shamaani olla elävä taideteos? Tämä kysymys on pyörinyt mielessäni aloitettuani kirjoittamaan shamanismista ja sen vaikutuksesta taiteeseeni. Näen shamaanin monipuolisena taiteilijana ja mystikkona, joka elää taidettaan läpi. Hän antaa taiteelleen merkityksen ja päämäärän, jota toteuttaa omassa elämässään ja myös yhteisönsä elämässä.

Ehkä shamaani ei varsinaisesti ole elävä taideteos vaan taiteilija, joka elää nykyisen kuvataiteen kentän ulkopuolella. Lähimpänä tätä on varmasti nykyajan ITE-taide. Mutta kun näen shamaanin rituaalipuvussa valmistautumassa seremoniaan, en voi olla ajattelematta häntä elävänä patsaana. Patsaana, jonka shamaani on luonut ja jonka hän luo uudelleen jokaiseen rituaaliin ja seremoniaan.

3.2 Dashi Namdakov

"Maa, vesi, ilma..."

Näitä elementtejä ei voida opettaa rakastamaan.

Ihmisen pitää tuntea ne ja löytää niiden energia. "

Dashi Namdakov

Dashi Namdakov (Kuva 6) on venäläinen taiteilija, joka tunnetaan parhaiten veistoksistaan. Hän on syntynyt 1967 Siperiassa Ukurikin kylässä lähellä Kiinan rajaa ja on heimoltaan buriaatti. Hän piti ensimmäisen yksityisnäyttelynsä vuonna 2000 ja on sen jälkeen pitänyt useita näyttelyjä ympäri maailmaa. (Dashi Art, 2020)

Kuva 6. Dashi Namdakov, Dashi Art Studio

L.V. Martz (Dashi Art, 2020) kertoo Namdakovin elämästä seuraavan tarinan: "Kun Namdakov syntyi, hänen isoäitinsä meni käymään buddhalaisessa temppelissä, datšassa. Siellä oleva lama kertoi hänelle, että poika oli epätavallinen. Lama sanoi myös: "Jos hän ei kuole 15-vuotiaana, hän saavuttaa suuruuden" (nimi Dashi tarkoittaa "onnea" Tiibetissä). Laman ennustus toteutui: 15-vuotiaana Namdakov sairastui vakavasti, mutta paikallinen shamaani paransi hänet. Shamaani sanoi Namadokoville:

”Henget haluavat sinusta shamaanin.” Mutta Namdakov kieltäytyi sanomalla, että shamaanina olemisen sijasta hän haluaisi luoda, olla taiteilija. Tapahtuikin jotakin yllättävää; shamaani antoikin hänelle siunauksensa: ”Taiteen tekeminen on oleva sinun shamaanin tehtäväsi.” (kirjoittajan vapaasti kääntämä)

Namdakov yhdistää taiteessaan shamanismia, buddhalaisuutta ja mytologiaa. Hän haluaa pitää vanhoja traditioita yllä, mutta tuoda niitä esille nykyaikaisen taiteen keinoin. Hän yhdistää klassisen taiteen koulutuksensa kansanperinteen traditioihin. Namdakovin taide on outoa ja kiehtovaa, mutta myös sellaista, johon länsimainen ihminenkin pystyy samaistumaan. Hän yhdistääkin taitavasti itämaisen ja länsimaisen kuvakielen toisiinsa. Namdakov sanoo taiteestaan näin: ”Luon vain sitä mitä kohtaan tunnen aidosti intohimoa. Uskon, että ihmiset pystyvät aistimaan totuuden töissäni”. (Dashi Art, 2020, kirjoittajan vapaasti kääntämä)

Namdakov on monipuolinen taiteilija, joka ennakkoluulottomasti kokeilee eri taiteenlajeja.

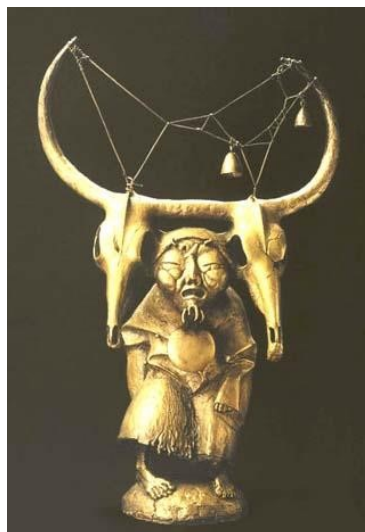
Hän on ollut esim. Sergei Bodrovin ohjaaman Mongol-elokuvan (2007) tuotantoassistentti ja yhdistänyt VR teknologiaa veistoksiinsa. (Kukota, I. 2017) Namdakov on tehnyt myös koruja, kuvakudoksia ja nukkeja. Hänen veistostensa materiaaleina ovat yleensä pronssi, hopea ja kulta.

Ohjaaja Marina Melnik teki dokumenttielokuvan Dashi Namdakovista ja hänen pääteoksestaan Isä Baikal (Kuva 7). Elokuva ottaa kantaa Baikal-järven saastumiseen ja Siperian ympäristön tilaan. Elokuva voitti ensimmäisen palkinnon Siburin ja Golden Unicorn Awards- yhtiön ekologisten elokuvien sarjassa Lontoossa vuonna 2019. (Afisha London, 2019)

Kuva 7. ISÄ BAIKAL. Kuva: Afisha Lontoo-lehti

Ihailen Namdakovin muotokieltä. Hahmojen pitkiksi venytettyjä ja viimeisteltäviä muotoja, osin humoristisiakin hahmoja. (Kuva 8) Hän osaa taitavasti yhdistellä eri materiaaleja yhteen: tekstiili ja jalokivet yhdistettynä pronssiin, kultaan ja hopeaan. Pidän myös siitä, ettei Namdakov pitäydy veistoksissaan vain yhteen kokoon. Hän pystyy suvereenisti tekemään isoja, massiivisia veistoksia kuin myös pieniä miniatyyreja.

Kuva 8. SHAMAANI, pronssi, 60 x 20 x 40 cm, 1998

Kuva: Hay Hill Gallery

Länsimaissa usein ajatellaan, että nuket ovat vain lasten leluja, mutta niillä on shamanistisessa kulttuurissa suuri merkitys. Nukkeihin voidaan ladata erilaisia energioita, ne voivat esittää esivanhempia, henkiä, ne voivat olla kodin suojelejoita. Siperian shamanistisessa kulttuurissa nukeilla on tärkeä merkitys ja niitä kohdellaan kunnioittavasti. Namdakovin nuket ovat mielestäni itsessään taideteoksia. (Kuva 9)

Kuva 9. Inside boy bird. Kuva: Ilya Tatarnikov

4 SHAMANISMIN VAIKUTUS MINUUN JA TAITEESEENI

4.1 Hieman henkisen ajatteluni alkuperästä

Ensimmäiset opettajani olivat kirjat. Parikymppisenä luin ensimmäisen kirjan shamanismista. Se kirjaimellisesti pomppasi syliini kirjaston kirjahyllyltä. Olin jo lukenut paljon eri uskonnoista ja kun etsin lisää luettavaa pieni kirja shamanismista putosi hyllystä syliini.

Sen jälkeen luin kaikki kirjat shamanismista mitä sain käteeni. Niitä ei ollut siihen aikaan montakaan. Pääsääntöisesti tieteellisiä kuvauksia shamanismista ja shamanistisista kulttuureista. Luin edelleen eri uskonnoista, inkoista, astekeista, mayoista, Egyptin kulttuurista ja erilaisia uskontotieteellisiä julkaisuja. Opiskelin avoimessa yliopistossa uskontotiedettä ja haaveilin uskontotieteilijän urasta.

Aloin joogaamaan ja meditoimaan. Tosin silloin en ajatellut, että se, mitä tein olisi meditoimista. Enhän istunut risti-istunnassa ja lausunut om-äännettä. Minulle tuli tapa, päivän lomassa tai nukkumaan mennessäni, vain hiljentyä hetkeksi. Aloin näkemään kuvia. Ensiksi hämäriä kasvoja, sitten paikkoja ja tapahtumia. Erään kerran näin itseni makaamassa kivipaadella ja vieressäni seisoj hindulainen munkki. Tämä munkki neuvoi minua keskittymään otsaan kolmannen silmän alueelle. Avaamaan omaa tiedostamatonta puoltani. Pidin näitä näkyjä vilkkaan mielikuvitukseni tuotteina ja jätin ne omaan arvoonsa, unohtaen pian.

Meditoin ja joogasin epäsäännöllisen säännöllisesti. Meditoidessa näkemäni kuvat voimistuivat ja aloin kuulemaan myös oppaani neuvoja. En kuullut neuvoja ulkoa päin tulevana ääninä vaan eräänlaisena pään sisäisenä puheena. Ne olivat selkeästi ääneen muodostettuja lauseita. Oppaani antoi minulle kaksi meditaatiota, joita käytän edelleen.

Niihin aikoihin ystäväpiirissäni ei puhuttu henkisistä asioista tai uskonnoista. Kukaan ei vain ollut kiinnostunut niistä. Koin aika lailla ahdistusta ja myös soimasin itseäni siitä, että olin niin kiinnostunut asioista, joista en pystynyt puhumaan kenenkään kanssa. Ei vain ollut yhteistä kieltä.

Vaikka henkioppaani opetti minua paljon ja sain paljon tietoa ja vinkkejä henkisistä Facebook ryhmistä, aloin kaipaamaan ihan fyysistä, tästä maailmasta olevaa opettajaa. En oikein luottanut siihen mitä näin tai kuulin meditaation aikana. Epäilen edelleenkin, että kaikki on vain mielikuvitukseni tuotetta. En oikein luota itseeni ja kykyihini.

Vihdoin viimein pyyntööni vastattiin. Vuonna 2016 aloin opiskelemaan kuvataidetta Kankaanpäässä. Ensiksi avoimen korkeakoulun kautta ja vuonna 2017 varsinaisena opiskelijana. Olin tästä hyvin innoissani. Toteutuihan yksi lapsuuteeni haave. Ja

maalaamisen aloittaminen vuoden 2011 syksyllä oli edistänyt suunnattomasti myös henkistä kasvuani.

Samoihin aikoihin löysin Mervi Bergströmin Intuitiivinen näkeminen-kurssin Facebookista. Tuntuukin, että siitä henkisten asioiden ja shamanismin opiskelu vasta alkoi. Sain rohkeutta soveltaa lukemaani käytäntöön entistä enemmän. Vuonna 2019 aloin opiskelemaan ensiksi kanavoimista Mervi Bergströmin ohjauksessa ja sitten shamanistista parantamista siperialaisen shamaani Ahamkaran opetusryhmässä.

4.2. Shamanistinen maailmani

Itse ajattelen shamanismin olevan symbolistinen luonnonfilosofia ja elämäntapa, jossa kunnioitetaan luontoa ja luonnon pyhyttä, esivanhimpia sekä henkimaailmaa. Ajattelen meidän kaikkien olevan energiaa ja tämän energian kautta olemme yhteydessä toisiimme.

Shamanismi ei ole minulle uskonto vaan elämänfilosofia, jossa kaikki on elollista ja kaikki vaikuttaa kaikkeen. Siksi shamanistisia harjoituksia voi käyttää kaikki uskonnosta tai filosofiastaan riippumatta. Shamanismissa ei myöskään ole varsinaisia jumalia vaan puhun mieluummin suurista hengistä. Näitä henkiä ei palvella tai palvota vaan heille osoitetaan kunnioitusta, kiitollisuutta ja heiltä pyydetään apua ja neuvoja.

Oma shamanistinen ajatteluni pohjautuu Siperian Altain shamanistiseen perinteeseen. Toki siihen on sekoittunut myös muita shamanismista lukemiani ajatuksia ja varmasti myös muiden henkisten filosofien periaatteita. Minulle shamanismi edustaa, sitä alkuperäistä henkistä ajattelua, jonka pohjalta muut uskonnot ja henkiset filosofiat ovat kehittyneet.

Shamanismini on hyvin yksinkertaista. Shamanistisessa ajattelussa kaikilla on henki, sielu. Me kaikki olemme energiaa. Kivillä, eläimillä, paikoilla, kasveilla, ihmisillä, esineillä kaikilla on omanlaisensa energiat. Jotkut energiat tukevat ihmisen energiaa ja päämääriä, jotkut taas eivät. Tästä syystä onkin tärkeää, millaisessa paikassa elät ja millaiseen energiaan yhdistyt. Shamaani on henkilö, joka näkee ja tunnistaa eri

energiat. Hän myös pystyy manipuloimaan energioita niin, että toivottu lopputulos saadaan aikaan.

Sairaudet johtuvat energioiden epätasapainosta ja yksi shamaanin tehtävä onkin luoda tasapaino eri energioiden välille. Voikin ajatella, että shamanistinen parantaminen on ennen kaikkea ennalta ehkäisevää parantamista. Toki shamaani parantaa myös sairauksia, mutta tarkoitus on pitää energiat tasapainossa, niin ettei sairauksia pääse syntymään.

Maailmamme koostuu useista eri tasoista. On tämän maailman taso, jossa elämme ja sitten on näkymättömiä tasoja, joissa voimme vieraila unen, meditaation ja transsin aikana. Shamaanille tämä maailma ja ns. unimaailmat ovat aivan yhtä tosia. Shamaani tavallaan elää näissä maailmoissa yhtä aikaa.

Altain shamanistisessa perinteessä suuria henkiä on neljä: Erlik, Umai, Ulgen ja Tengri (Ahamkara, 2019). Heistä jokainen hallitsee eri energioita ja maailmoja. Suurien henkien lisäksi on myös lukemattomia muita henkiä, joihin voimme olla yhteydessä ja joilta voimme pyytää apua, esim. eläinten ja kasvien henget.

Minulla on muutamia periaatteita, joita noudatan omassa elämässäni ja harjoituksissani: luonto on pyhä paikka ja metsä on sen temppeli, kaiken olevaisen kunnioitus, shamanistisessa työskentelyssä ei käytetä huumeita, hallusinaatioita aiheuttavia kasveja tai alkoholia ja shamaanin rumpu on elävä olento, joka on vihitty tiettyyn tarkoitukseen, eikä sitä käytetä viihdyttämiseen.

4.3 Taiteen tekemisestä

Minua kiehtoo ajatus, että maalaukseen voisi sisällyttää energiaa, voimaa. Voisiko maalaus olla myös suojeleva, parantava tai onnea tuova amuletti? Ajattelen, että näin voi olla. Kaikessa on kyse keskittymisestä, intentiosta ja energian siirtämisestä teokseen.

Ajatus tästä ei ole kovinkaan uusi. Ei tarvitse mennä kauemmaksi kuin vaikkapa ortodoksisiin ikoneihin, jotka pappi siunaa. Ihmeitä tekeviä ja parantavia ikoneja on ollut kautta aikojen (Hovinheimo, L., 2017).

Viime kesänä olin käymässä Kreikassa. Matkalla kävimme Bysanttilaisen kulttuurin museossa, jossa oli ikoni näyttely. Siellä pysähdyin isokokoisen Pyhä Nikolauksen ikonin eteen. Matkamme Kreikkaan ei ollut alkanut hyvin. Minulla oli vatsatauti ja tyttärelläni silmätulehdus. Hotellihuoneemme parvekkeelle oli edellisenä yönä tulvinut vettä. Olimme väsyneitä ja pettyneitä. Seisoin ikonin edessä ja aloin rukoilemaan. Pyysin, että huonosti alkanut matka muuttuisi paremmaksi ja voisimme vielä nauttia matkasta. Rukoillessani tunsin kuinka, ympäristö alkoi häviämään ja olin ikään kuin kuplassa yhdessä ikonin kanssa. En tiedä oliko vain sattumaan, mutta tämän jälkeen matkamme parani. En enää kärsinyt vatsakivuista, tyttäreni silmätulehdus parani. Saimme viettää vielä muutaman hienon päivän Kreikan kauniissa maisemissa. Kotiin palatessani etsin Pyhän Nikolauksen merkityksen. Kuinka ollakaan hän on matkustajien ja lasten suojelija. Sattumaa tai ei, ikonin voima auttoi meitä.

Olen kokenut ikonit aina hyvin merkityksellisiksi. Ihailen niiden kuvakieltä ja värejä. Taiteessani näkyynkin vaikutteita ikonien kuvakielestä. En ole kiinnostunut tekemään kolmiulotteisia kuvia. Maalaukseni ovat usein kaksiulotteisia ja vailla suuria kontrasteja. Haluan luoda hämyisiä, hienovaraisia valoja ja varjoja korostaen näin maalausten unenomaisuutta. Maalaukseni ovat enemmänkin unikuvia kuin kuvia todellisuudesta.

Pyrin muodostamaan itselleni rituaalit, joilla aloitan taiteen tekemisen. Mitä pidemmälle shamaani opintoni jatkuvat, sitä tärkeämmältä tuntuu luoda omat rituaalit sekä pyhä tila. Pyhällä tilalla tarkoitan konkreettista tilaa, missä ovat sellaiset energiat, jotka sopivat esim. taiteen tekemiseen. Pyhän tilan voi luoda puhdistamalla ensiksi tilan energiat vaikkapa katajan savulla, pienellä kellolla tai rummulla. Sen jälkeen kutsutaan henkiä ja pyydetään heitä siunaamaan tila. Tilaan voi luoda myös alttarin tiettyä tarkoitusta varten.

Kun valmistaudun maalaamaan, sytytän ensiksi kynttilän ja joskus suitsukkeen. Meditoin ja pyydän avukseni omia henkioppaitani sekä sitä että saan ilmaistua teoksellani sen mitä sillä on tarkoituksin ilmaista.

Sytytin kynttilän ja heitin pyynnön oppailleni. Päätin myös rummuttaa. Sen hyvälle etenemiselle ja sille että saan ilmaistua/tuotua esiin juuri sen mitä pitääkin. Jännä tunne tuli rummuttaessa ja katsoessani samalla VarjoHaltiaa silmiin. Aivan kuin se olisi juuri sitä tarvinnut tullakseen eloon. Sain itseni rauhoittumaan ja tiesin mitä tehdä. (Liite 1, 41)

Jollain tavalla tuntuu, että vaikka minulla on mielessäni aihe tai idea teokselle, lopullinen teos on kuitenkin minun ja henkimaailman yhteistyöllä tehty. Välillä maalaaminen tuntuu kevyeltä transsitilalta, jossa ohjeet vain tulevat mieleeni, esim. mitä värejä kulloinkin käytän tai mitä hahmoja tuon esiin värien pinnasta. Nykyisin tätä kai kutsutaan intuitiiviseksi maalaamiseksi, jota moni taiteilija käyttää yhtenä työvälineenään.

Transsimatkalla oppaani sivalsi oikean käsivarteni irti. Repi lihan ruumiistani ja hajotti luurangon kappaleiksi, tomuksi. Keräsin palaset ja vein ne veteen. Kuvaa puhdistumista. Synkkä aika on häviämässä ja jotain uutta on tulossa. Transsissa kokosin luurankoni. Tein savesta lihat ja ihon luurangon ympärille. Käärme toi sydämeni takaisin. Se oli kirkas valo/lasipallo. Värinä valkoinen, violetti, purppura, sininen, häivähdys kultaa. Tästä tuleekin jo seuraava maalaus.

Otan VarjoHaltiaan sen purppura/violetin värin sekä kullan. Siihen palloon VarjoHaltian pään päällä. Sielu? Minuus? VarjoHaltia kantaa seluani päänsä päällä. (Liite 1, 39)

5 VARJOHALTIA

5.1 Teoksen synty

Pohtiessani opinnäytetyöni aiheita päädyin monien aihealueiden kautta samaan teemaan: henkisyyteen. Henkisyyteen siten kuin itse sen koen. Alkuperäinen

suunnitelmani oli maalata meditaatiossa näkemiäni olentoja, joita kutsun Ikiaikaisiksi. Hyvin vanhoja hahmoja, jotka ovat kuin kivisiä patsaita, mutta jotka kuitenkin ovat eläviä.

Tehtävä tuntui silti vielä liian suurelta. Päätin luottaa omaan intuitiooni ja antaa maalauksen muotoutua sellaiseksi, kuin sen pitääkin olla. Omanlaiseeseen teokseen, joka tuo esille sitä mitä on tarkoituskin tuoda. Tällainen maalaustapa on minulle hyvin luonteenomainen. Lähden ideasta, tunteesta tai ajatuksesta ja annan värien ja niiden muodostamien muotojen viedä itseäni eteenpäin.

Teoksen valmistumisprosessin aikana olen käynyt läpi omia negatiivisia tunteitani: pelkoa, riittämättömyyttäni ihmisenä ja taiteilijana. Mutta niin kuin on tapana käydä, alun kaaos järjestäytyy muotoonsa ja vapauttaa aikansa eläneistä tavoista ja rajoituksista.

Maalaamisen aikana olin varma, että VarjoHaltia on minun pimeä puoleni. Synkkyys ja pelko. Mitä pidemmälle maalaus eteni, sitä ahdistuneemmaksi tulin. Tiesin, että minun oli pakko kohdata tämä ahdistus. Mentävä siitä läpi.

Kun katson "VarjoHaltiaa", se puhuttelee minua. En voi lakata tuijottamasta sitä, vaikka se onkin vielä kesken. Maalaus puhuttelee minua, vangitsee minut. Siinä on oma varjoni, varjohaltiani. Tämä työ on minulle. Minua varten. Se avaa jotain sielussani. Ehkä juuri pimeää puoltani. Jotain mistä en pidä, enkä halua nähdä.

Olen maalatessani tai paremminkin sen jälkeen käynyt läpi ahdistuksen, masennuksen, toivottomuuden tunteita. Käynyt läpi omaa kyvyttömyyttäni ja riittämättömyyttäni maalarina. Ajatuksia, ettei maalaaminen ole minua varten, koska en osaa, en pysty kuvaamaan sitä mitä haluan, että maalaukseni ovat sieluttomia, turhia. Nyt käyn vaikeaa aikaa oman itseni kanssa ja se liittyy maalaukseeni. (Liite 1, 38)

Kun VarjoHaltia oli melkein valmis, tajusin että olin sittenkin maalannut sekä suoje-
lijani että sieluni. Maalaus oli kokenut muodonmuutoksen muuttuen pimeästä minästä
minua suojelevaksi ja tukevaksi hahmoksi, VarjoHaltiaksi. (Kuva 10)

*VarjoHaltian merkitys on muuttunut. Se ei olekaan enää pimeä, pelot-
tava puoli vaan Suojelija, joka pitää takanaan kaikki negatiiviset asiat.
Se suojelee negatiivisilta energioilta ja auttaa pitämään voiman itsel-
läni. Menee lähemmäksi suomalaisen kansanuskon ajatusta varjosta.
Ajatusta, että varjo elää omaa elämäänsä ja on kantajansa suojelija.
(Liite1, 41)*

Kuva 10. VarjoHaltia. Kuva: Reetta Niemi-Pynttari

Tutkiessani teostani jälkikäteen ja miettiessäni tunteitani, mitä koin maalauksen ede-
tessä, tajusin että teos kuvaa minulle oman vartijani, varjoni suojelusta, mutta myös
muodonmuutosta. Minussa tapahtui muutos, jota en pysty selittämään. Jokin vanha ja
aikansa elänyt jäi taakseni. Tuntuu kuin astuisin uuteen aikakauteen. On aika aloittaa
uudelta pohjalta kokonaisvaltaisesti.

5.2 VarjoHaltia nimestä

Suomalaisessa muinaisuskossa sana varjo tarkoittaa yhtä osaa ihmisen sielusta, mutta myös ihmisen vartijaa, suojelijaa. Tämä sielun osa voi liikkua ihmisen ulkopuolella, matkata muihin todellisuuksiin ja seikkailla unessa. Sama merkitys on sanalla haltia. (Harva, U., 1948, 249 - 262)

Teoksen nimi tuli mieleeni heti maalauksen alkuaikoina. Luulin aluksi, että nimi on jo jokin olemassa oleva sana. Myöhemmin tajusin, että olin yhdistänyt keskenään kaksi samaa tarkoittavaa sanaa varjo ja haltia. Kummatkin tarkoittavat suojelijaa ja myös ihmisen sielua.

Myös nimen kirjoitusasu oli minulle alusta asti hyvin selvä. Se kirjoitetaan muodossa VarjoHaltia. Tällä kirjoitustavalla haluan korostaa sitä, että sanat ovat synonyymejä keskenään. En voi korostaa toista sanaa samalla hyljeksien toista. Siksi yhdyssanan kummatkin sanat kirjoitetaan isolla alkukirjaimella.

VarjoHaltia. Sitä kieputtelen mielessäni ja varjojen maalaamista. Varjot ovat kauniita. Kiinnitämme niihin liian vähän huomiota. Katseemme keskittyy valoon. Mutta eikö ensiksi olisi tutkittava varjoa, jotta saa valosta syvempää, ymmärrettävämpää? Tutkin siis varjoja; varjominää sillä siellä jossakin on myös valominä, keskellä varjoja”. (Liite 1, 36)

6 LOPUKSI

Lukijani voi ihmetellä miksi olen kirjoittanut niin pitkästi shamanismista. Tunnen sen kuitenkin olevan tärkeä osa itseäni ja sitä kautta taidettani.

Mieleeni tulee muisto lapsuudestani. Istun siinä kirkossa. Katselen kattoa, jossa on iso kattoikkuna. Papin puhe on taustamusiikkia, johon en paljonkaan kiinnitä huomiota. Ajatukseni harhailevat, katselen ikkunasta näkyviä puita, sinistä taivasta ja valkoisia

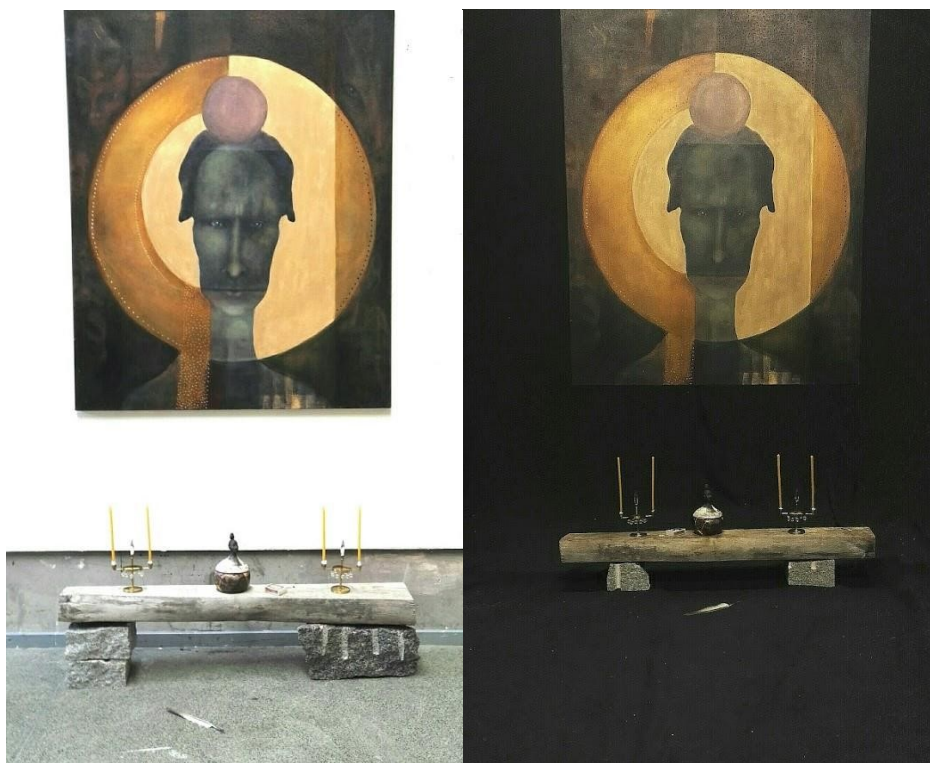
pumpulipilviä. Mietin, miksi kirkkoa sanotaan Jumalan kodiksi. Sillä Jumalahan ei asu kirkossa vaan kaikkialla. Jumalan koti on metsässä puiden luona.

Shamanismi on antanut minulle vastauksen muistooni sekä moniin lapsuuteni kokemuksiin. Olen löytänyt shamanismista kaikupohjan omille ajatuksilleni ja kokemuksilleni, joita ei voi selittää järjellä.

Tätä kirjoittaessani minulle tuli tunne, että on aika astua esiin. En voi enää piiloutua teosteni taakse vaan minun on rehellisesti näytettävä ja kerrottava kuka olen, mitä ajattelen ja koen henkisesti.

Shamanistinen ajattelu ja shamanistiset tekniikat näkyvät taiteessani. Teosteni aiheet sekä työskentelytapani ovat minulle osa omaa shamanistista harjoitustani, shamaanin ja taiteilijan tietäni.

Opinnäytetyöni taiteellinen osuus koki muutoksia kolmen taulun sarjasta yhden taulun installaatioksi. Näin jälkikäteen ajateltuna sekin vain kuvaa sitä, miten olemme ihmisinä muuttuvaisia ja että intuitiolle ja muutoksille pitää vain antautua ja luottaa, että oma voima kantaa ja vie eteenpäin.

Kuva 11. SUOJELUS-installatio, 2020. Kuva: Reetta Niemi-Pynttari

Ja silti installaatiosta otettua kuvaa katsoessani huomaan, että olen kuitenkin kuvannut kahta suojelijaani ja minua vain hieman eri lailla kuin olin alun perin suunnitellut. VarjoHaltia maalaus ja lattialla oleva sulka ovat suojelijoitani, ja alttarilla oleva keramiikkarasia kuvaa minua, joka katselee jonnekin kauas, uuteen aikaan. (Kuva 11)

En myöskään voi olla vertaamatta kokemuksiani, mitä koin taulua maalatessani ja tätä korona-aikaa, mitä nyt elämme. Niin kuin taulun tekoprosessi kuvantaa sisäistä maailmaani ja muutoksia siinä, niin se laajasti katsottuna peilaa tätä aikaa kollektiivisesti.

Korona on aiheuttanut pelkoa, ahdistusta, huolta ja surua. Mutta voisiko olla, että kuljettuamme tämän kaaoksen ja eristäytymisen ajan läpi huomaamme, että kaikesta syntyikin jotain hyvää? Maailma kuitenkin muuttuu ja meillä ihmisillä on suuri vaikutus millainen maailmamme tulee olemaan. Pidämmekö väkisin kiinni vanhoista ajatusmalleistamme, tavoistamme ja talousrakenteista vai olemmeko valmiita muutokseen, keksimään uusia tapoja olla ja toimia. Ehkä lopulta huomaammekin, että varjosta tulikin suojelus, pimeästä puolesta VarjoHaltia.

LÄHTEET

Afisha London, 2019. Rfw 2019: The best film on ecology: Winner of the golden unicorn awards 2019. Viitattu 28.4.2020. <https://afisha.london>

Dashi Namdakovin www-sivut. 2020. Viitattu 28.4.2020. <https://dashi-art.com/>

Drury, N. 1989. Šamanismi. Hämeenlinna: Karisto Oy, 1993

Grey, A. 1998. The Mission of Art. Boston: Shambhala Publications, Inc.

Harva, U. 1948. Suomalaisten muinaisusko. Porvoo: WSOY

Hoppál, M. 2002. Šamaanien maailma. Italia: Ateena kustannus Oy, 2003

Hovinheimo, L. 2017. Tihvilän ihmeet. Viitattu 28.4.2020. <https://areena.yle.fi/1-3735174>

Joy, F. 2015. Saamelaisen kulttuurin ja hengellisyyden elävät traditiot -eräitä kohtaamisia. Viitattu 30.4.2020 <http://agon.fi/>

Kukota, I. 2017. If one respects nature tradition love will returned hundredfold. Interview sculptor Dashi Namdakov. Viitattu 28.4.2020. <https://www.russianartandculture.com/>

Kunstkameran www-sivut, 2019. Viitattu 30.4.2020. <http://www.kunstkamera.ru/en/>

Pentikäinen, J. 1998. Samaanit: Pohjoisten kansojen elämäntaistelu. Jyväskylä: ETNIKA OY

Pentikäinen, J., Jaatinen, T., Lehtinen, I. & Saloniemi, M-R (toim.). 1998. Samaanit. Tampere: Tampereen museoiden julkaisuja 44

Shaman Ahamkara 2019 - 2020. How to become shaman-healer- opetusryhmän luennot. Viitattu 30.3.2020. Muistiinpanot tekijällä

Shaman Ahamkara. 2019. How to become the Shaman. Viitattu 30.3.2020. <https://www.facebook.com/ahamkara.eu>

Siberian Times, 2015 Dolls showcasing the mysterious characters from ancient buryatian legends. Viitattu 28.4.2020. <https://siberiantimes.com>

Siikala, A-L. 1992. Suomalainen šamanismi. Hämeenlinna: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 565

Surun, F-A. 2019. Le portail Européen du Chamanisme. Viitattu 28.4.2020. <http://chamanisme.eu>

LIITE 1

PÄIVÄKIRJA

17.10

Mitä haluan taiteilijana kuvata? Kun katselen ihan ensimmäisiä maalauksiani ja nykyisiä maalauksiani, teosteni punainen lanka näkyy selvästi, vaikka kuinka haluaisin sen kieltää. Kuvataiteilija maalaa sitä minkä tuntee itselleen läheisimmäksi ja todeksi, sama sääntö mikä pätee kirjailijoihin. Nämä näkymättömät maailmat, toiset ulottuvuudet ja henkiolennot, oudot olennot miten niitä nyt haluaakin nimittää ovat aina kulke-neet mukani. En pääse niistä eroon vaan minun on vain tämä hyväksyttävä. Vaikka maalaisin maisemaa, asetelmaa tai muotokuvaa maalauksiin ilmestyy aina tiedosta-matta myös henkinen ulottuvuus.

Lopputyössäni kuvaankin näitä energioita ympärilläni. Energiat voivat ilmentyä hah-moina tai abstrakteina kuvioina. Ehkä kolme isohkoa taulua; kaksi abstraktia ja yksi hahmo? Vai kaksi hahmoa ja yksi abstrakti? Vai kaksi isoa abstraktia teosta ja niiden keskellä pieni maalaus: rajoitettu minä? Isot taulut voisivat olla suojelijoita ympäril-läni.

14.11

Tuumin taulun kokoa. Mitä se tuo minulle mieleen? Entä muoto? Ja onko sillä merki-tystä?

Iso taulu: mahtipontisuus. Huutaa: ”KATSOKAA MINUA!” Tuo mukanaan näyttä-misen halun (sopii tietysti opinnäytetyöhön). Nähkää minut, egosentrisyys

Pieni taulu: Nöyryys, keskittyminen, hiljaisuus. Haluaa läheisyyttä, kunnioitusta.
”Tulkaa lähelleni, jotta näette”

Keskikokoinen taulu: Turvallinen, joka paikan hemmo. Vaatimaton, vilpiton.

”Tällainen minä olen.” Keskinertaisuus.

Iso taulu voisi tietysti olla myös jotain minua suurempaa. Makrokosmos, kun taas pieni taulu olisi mikrokosmos, sisäänpäin kääntynyt. Jotenkin tulee mieleen arvokas. Pieni taulu vaatii hiljentymistä oman itsensä ääreen. Isot työt ovat äänekkäitä, raamikkaita, pienet vetäytyviä, hiljaisia.

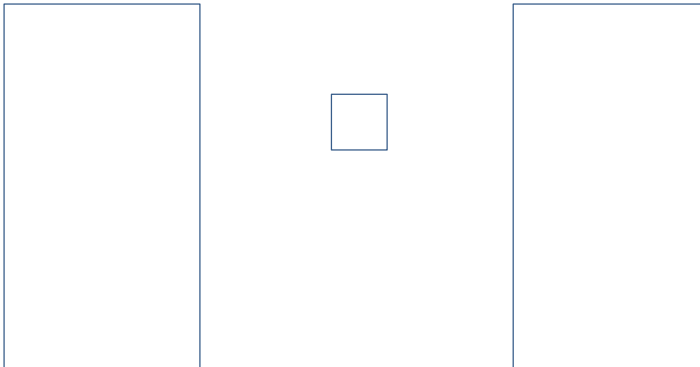
Entä sitten taulun muoto?

Neliö: rajattu tiukasti, kahleet. Minä, jota hallitsee yhteiskunnalliset lait ja vaateet. Miksei myös itsensä rajoittaminen.

Suorakaide: pehmeämpi kuin neliö. Ei yhtä rajattu, rajallinen

Ympyrä: universumi, laajentuminen, räjähdys (alkuräjähdys), linnunrata

Kolmio: Jumala, jumaluus, jumalan vartioiva silmä.

Ajatuksen tasolla nuo isot taulut olisivat ihan hyvä idea. Siis Suojelijoita kuvaamaan. Keskellä oleva neliö kuvaa minua kaikkien rajoitusten (myös itse luotujen) keskellä. Ovatko Suojelijat abstrakteja vai intuitiivisesti maalattuja olentoja?

18.11

Nyt taulujen koko ja aihe muuttui. Sain eilen Pirjo K. viestin, missä hän oli nähnyt minun maalaavan tummilla väreillä isoja kaaria (tein hänen kanssaan vaihtokaupan. Hän teki tulkinnan, minä rumpuhoidon). Pirjo kirjoitti jotain sielusta, että tämä maalaus on jotenkin tärkeä sielulleni. Olisin jättänyt viestin huomioimatta, jos en olisi nähnyt unta, että maalaan. Unessa maalaan tummaa taulua, jonka keskellä on ympyrä, ehkä okran tai kullan värinen. Siinä oli häilyviä varjoja tai kuin järven/meren pohjaa, jota katselin veden läpi. Harmittaa kun en nähnyt maalauksen alaosaakaan enkä muotoa, kokoa. Suht iso, mutta ei liian iso. Suuren ja keskikokoisen välimaastosta. Työhuoneella kokeilin siellä olevia kiilapuita ja koko tuntui kyllä hyvältä. Mielessä kummittelee jostain syystä 120 cm, mutta 115 cm on tarpeeksi lähellä. Eikö? Taulun koko siis 95 x 115. Olisi ollut kiva kokeilla pellava pohjaa, mutta koska rahat ovat loppu ja cotton duckii on riittävästi, tein pohjat siitä.

Pohjan tekoon menikin koko päivä. Olisi paljon helpompaa ostaa pohjat valmiina, mutta ei kyllä saisi haluamaansa kokoa ja taitaa kangaskin olla paremman laatuista itse tehdyissä pohjissa. Laitoin pohjiin 2 x liiman kummallekin puolelle, 2 x gesso. Huomenna laitan vielä gesson päälle.

19.11.

Gessottu. Vaikeuksia aloittaa. Yritän saada unesta kiinni, mutta ei nyt oikein onnistu. Lähdin Räikkälään etsimään mahdollisimman pieniä kiilapuita. 20 cm kiilapuut olivat pienimmät. Nyt pitää miettiä ovatko liian isot vai voisiko keskimmäisen teoksen muoto olla joku muu: ympyrä, suorakaide? Ehkä joku Näkyjä-näyttelyssäni olleista tauluista?

20.11

Alusmaalaus 3 x akryylikerros. Innostuin myös maalaamaan vähän muitakin pohjia, kun maalaa nyt oli. Aloitinkin tekemään 5 taulua.

Työ näyttää ihan perseeltä. No, aluksi se aina näyttää.

21.11

Sinnikkäästi eteenpäin. Vähän nyt epävarma mitä tästä tulee.

En oikein pysty keskittymään. Maalasin sitten sumutaulua välillä.

Sain sentään maalattua 2 x vesiliukoiset öljyvärikerrokset. Vieläkin näyttää kamalalta. Vajavaiselta.

22.11

Lisää vesiliukoista öljyväriä. En vielä oikein malta käyttää Gamblinin värejä. Niin pienet tuubit ja niin kallista.

Poistin taulusta ylhäällä olevan valokolmion ja näyttää paremmalta. Kuitenkin jonkinlaista hapuilua. Tuntuu kuin jotain puuttuu. Mietin ”valopallon” yläpuolelle kasvoja. Samoin alas. Ne kun tuntuu sinne ilmaantuvan. Mietitään vielä.

Kokeilin pallon sisälle kasvoja. Sivuprofiilia. Ihan kuin intiaani. Ei hyvä. Työ näyttää edelleen perseeltä. Tuleeko tästä lopputyö ollenkaan? Onneksi on vielä aikaa suunnitella.

Päätin tehdä vain yhden teoksen kerralla. Vähän niin kuin kokeiluluontoisesti. Siitähän sitä voi sitten lähteä eteenpäin.

klo 21.15

IDEA: Siis jos sen ”pallon” tekisi munan muotoiseksi (= ihmisen auran muoto) ja sisälle varjohahmon. Muuten pallo olisi kultainen? Sienna? Tarvitseeko varjon olla hahmo? Olisiko se joku muoto?

23.11

Mietin keskimmäistä teosta. Jospa se olisikin pitkulainen paperi, jossa tekstiä? Tuleeko tekstiä?

Entä leppälankku, johon kaivertaisin tekstiä? Sen vois ripustaa silleen kolmion muotoon ylhäältä katsottuna.

Oma olo uupunut. Käyn selkeästi ylikierroksilla. Täytyisi saada itsensä rauhoittumaan. Ajatukset juoksevat ja olo on, että pitäisi päästä testaamaan eilistä ideaa. Samalla kauhistuttaa. Miksi taas kultaa? Miksi taas ihmisfiguuri? Eikö minun pitänyt päästä siitä eroon? Toisaalta ehkä eroon pääseminen tapahtuu luonnollisena, pitkänä prosessina. Nythän hahmot ovat vain suuntaa antavia, ei kovin tarkkoja. Varjoja?

VarjoHaltia. Sitä kieputtelen mielessäni ja varjojen maalaamista. Varjot ovat kauniita. Kiinnitämme niihin liian vähän huomiota. Katseemme keskittyy valoon. Mutta eikö ensiksi olisi tutkittava varjoa, jotta saa valosta syvempää, ymmärrettävämpää? Tutkin siis varjoja; varjominää sillä siellä jossakin on myös valominä, keskellä varjoja.

Etsi mitä varjohaltia, varjo tarkoittaa suomalaisessa kansanuskossa. Olen lukenut tästä, mutta nyt en muista ihan tarkkaan, miten se meni.

Työhuoneella:

Tämä maalaus elää kyllä niin omaa elämäänsä! Nyt ympyrän/pallon sisällä on kasvot. En tiedä. Piti olla kokovartalo hahmo. Mutta nyt siellä on kasvot! Täytyy mennä vain sen mukana mitä näkee. Seuraavaksi ohut valkoisen ja okran sekoitus.

Kasvot ilmestyivät tarkemmin, kun laitoin Indarthoe Blue laveerauksen. (Kyllä. Olen siirtynyt Gamblinin väreihin). Ohut valkoinen-okra laveeraus toimii. Kannattaa siis kuunnella päänsisäistä huutajaansa. Siis opastani. Kiitos! Nyt kahvia ja sitten kultakerros. Rakastan kultaa ja sen prameutta. Voi olla mielenkiintoinen yhdistelmä: kullan prameus ja groteski hahmo.

Teos näyttää Frankensteinin hirviöltä. Täytyy miettiä valoa: pisteitä vai viivoja? Tähän vois sopia kyllä viivat. Yks vaihtoehto olisi, että alas pisteitä ja ylös vain yksi viiva. Pitää pohtia.

Olen aika tyytyväinen, vaikkei tämä uneni työ olekaan vaan on alkanut elämään omaa elämäänsä. Tämä on todellakin varjohaltia. Kumppaniksi sitten se valominä ja keskellä rajattu, rajoitettu minuus. Silloin mennään neliön muodolla. Tai jos se on laajentuva minä niin ympyrän muotoinen pohja.

24.11

Piti muuttaa maalausta. Ja on parempi nyt. Ei muistuta enää Frankensteinin hirviötä. Tajusin myös, että se piti tehdä, koska vaikutti siihen, miltä työ näyttää nyt. Paljon on vielä korjattavaa ja mietittävää. Antaa työn nyt hieman ”muhia”. Täytyy laittaa teipit ja oikaista keskikohta.

Tuli mieleen, että pitäisikö taustasta tehdä kiinalainen kolikko? Ehkä ei kuitenkaan. Hahmosta menisi niin paljon pois. Mietitään.

28.11

Olen unohtanut kirjoittaa. Olen ollut todella pihalla tämän teoksen suhteen. Nimi kyllä on: VarjoHaltia. Tuomas Hallivuo kävi eilen katsomassa työtä. Sain hyviä vinkkejä ja ehdotuksia. Jotain aivan kuin aukesi minussa, jonkinlainen lukko. Sain paljon tehtyä tänään.

Työ on muuttunut todella paljon. Pitäisi muistaa, että alussa työni näyttävät aina ihan kamalilta.

Nyt iski epävarmuus ja ahdistus. Miksi teen näin outoja töitä? Miksi en vois tehdä jotain vaaleita, hienoja abstrakteja maalauksia? Miksi en pysty tekemään sellaisia? Miksi aina jotain outoja olentoja? Niinpä, pitäisi toteuttaa se ”outojen olentojen kerho”-näyttely.

VarjoHaltia-maalauksen kultamaali meni ruttuun. Se vaan valu sillä aikaa, kun maalasin taustan otuksia. Se öljyväri oli niin lirua. Nyt se on paikoitellen paakuissa. Toivottavasti sen voi vielä korjata. Tilasin Gamblinin kultamaalin. Kallista, mutta toivottavasti on sen arvoista.

En varmaan maalaa enää ikinä, kun olen saanut opinnäytetyön teokset tehtyä. Olen kyllä niin surkea maalari. Eikä kukaan ikinä osta noin outoja töitä. Pitää varmaan ruveta siivoojaksi. En kyllä millään haluaisi.

No huomenna uusi päivä. Aloitan kerrosmaalaus kurssin. Tulee hyvä tauko.

29.11

Näin unta, että haisunäätä ajoi minua takaa. Mietin, että mitä se haisunäätä nyt tarkoittaa. Jokin oma haiseva piirteeni? Muisto? Taitaa olla oma ego, joka nyt haisee. Se haluaisi tehdä maalauksia mistä ihmiset tykkäävät (miellyttämisen halu?), maalauksia, joita ihmiset ihailevat, haluavat ostaa. Egohan se siellä huutaa, että ”Ihailkaa minua! Arvostakaa minua ja tekemisinäni!”. Sielu sanoo toista. Sielu sanoo: ”Maalaa juuri niin kuin sinusta hyvältä tuntuu. Tee jokainen teos itsellesi. Älä piittaa siitä, mitä muut sanovat teoksistasi. Sinä maalaat juuri sellaisia töitä, mitä sinun pitääkin maalata.”

Totta.

Kun katson VarjoHaltiaa, se puhuttelee minua. En voi lakata tuijottamasta sitä, vaikka se onkin vielä kesken. Maalaus puhuttelee minua, vangitsee minut. Siinä on oma varjoni, varjohaltiani. Tämä työ on minulle. Minua varten. Se avaa jotain sielussani. Ehkä juuri pimeää puoltani. Jotain mistä en pidä, enkä halua nähdä. Olen maalatessani tai paremminkin sen jälkeen käynyt läpi ahdistuksen, masennuksen, toivottomuuden tunteita. Käynyt läpi omaa kyvyttömyyttäni ja riittämättömyyttäni maalarina. Ajatuksia, ettei maalaaminen ole minua varten, koska en osaa, en pysty kuvaamaan sitä mitä haluan, että maalaukseni ovat sieluttomia, turhia. Nyt käyn vaikeaa aikaa oman itseni kanssa ja se liittyy maalaukseeni.

6.12

Tämä maalaus on niin vaikea tehdä. En ole koskaan aikaisemmin joutunut niin syviin ahdistuksen hetkiin. Siis muiden teosten maalaamisen aikana. Olen niin herkillä kaiken suhteen. Niin uupunut henkisesti ja fyysisesti. Silti on kova tekemisen vimma. Haluan päästä eteenpäin.

VarjoHaltian valkoiset pisteet ärsyttävät samoin mustat. Ehkä maalaan ne pimentoon.

Sain keskiviikkona Gamblinin kultamaalin ja eilen kokeilin sitä. Aivan uskomattoman tönkköä ainetta. Sitä pitää laimentaa. En kylläkään laimentanut, koska alla oleva ka-soihin valunut maali pitää peittää ja siihen tarvittiin paksua maali kerrosta.

Taustojen hahmot pitää vielä kaivaa esiin. Varjohaltia hahmolle teen vielä tarkennuksia. Haluan sille yhden tarkasti maalatun silmän. Miksi? Kenen silmä se on? Ehkä silmä on yhtymäkohta, portti minuun, sisälleni.

Tajuan nyt mitä henkisissä piireissä puhuttu ”sielun synkkä yö” tarkoittaa. Tämä maalaus purkaa sitä. Tuo esiin pimeyden, negatiivisuuden minussa.

Meditaatiossa tunnen kuinka selkäpuolen chakrat ovat avautumassa. Tunne ne pyörteinä, värähtelyinä ja kipuina. Tämä ahdistus ja uupumus on nyt vain käytävä läpi. Valo tulee vielä.

Transsimatkalla oppaani sivalsi oikean käsivarteni irti. Repi lihan ruumiistani ja hajotti luurangon kappaleiksi, tomuksi. Keräsin palaset ja vein ne veteen. Kuvaa puhdistumista. Synkkä aika on häviämässä ja jotain uutta tulossa. Transsissa kokosin luurankoni. Tein savesta lihat ja ihon luurangon ympärille. Käärme toi sydämeni takaisin. Se oli kirkas valo/lasipallo. Värinä valkoinen, violetti, purppura, sininen, häivähdys kultaa. Tästä tuleekin jo seuraava maalaus.

Otan VarjoHaltiaan sen purppura/violetin värin sekä kullan. Siihen palloon VarjoHaltian pään päällä. Sielu? Minuus? VarjoHaltia kantaa sieluani päänsä päällä.

Toin maalauksen eilen kotiin. En voi tehdä sitä enää koululla, koska käytän maalaus-nesteitä. Koulun ”myrkky” kaappi on niin täynnä tavaraa, ettei sinne mahdu tekemään välivernissausta. Minulla on suihkutettavaa välivernissaa ja siitä lähtee huuruja. Huomasin myös, että kangas oli löystynyt todella paljon. Täytyy muistaa kiristää se.

En kyllä tiedä voiko tuota työtä viedä opinnäytetyö-näyttelyyn. On jotenkin vajaa. Yks päivä katsoin sitä ja ajattelin, että jo on karsea työ. Aivan hirveä. Mutta sitten jokin

vain sanoi, että on puskettava eteenpäin. Se muuttuu vielä. Sehän ei ole valmis. Seuraava maalaus jo kummittelee silmäkulmassa. Tekisi mieli jo aloittaa, mutta yritän itseäni jarrutella. Kerätä voimia. Ehkä tämä ahdistus ja uupumus ja ylikierroksilla käyminen laukeaa.

Mitä pitää vielä tehdä:

- taustan hahmot kaivaa esiin
- silmän tarkennus
- pallon muoto? Antaako olla epämuodostunut? (en minä eikä mikään ja kukaan muukaan olla täydellisiä)
- pisteet?
-

Kellarissa, missä maalaan, on aika pimeää. Taidan siirtyä keittiöön maalaamaan. Vientyön sitten kellariin kuivumaan.

11.12

En tiedä haluanko, että kukaan näkee VarjoHaltiaa. En tiedä haluanko tuoda sitä esille, näytille galleriaan. Se on minulle liian henkilökohtainen. Liian raskas. Siinä on liiaksi kaikkea: ahdistusta, surua, epävarmuutta. En kuitenkaan halua jättää sitä kesken. Tuntuu, että on tärkeää maalata teos loppuun. Ehkä se vapauttaa minussa jotakin. En tiedä. Pyörittelen mielessäni ajatusta, että tuhoan VarjoHaltian. Maalaan sen ensiksi loppuun ja sitten sytytän sen tuleen. Tulisiko VarjoHaltiaista silloin uhri, uhrilahja? Uhri Jumalille, Korkeimmille voimille? Merkki, siitä että tämä aikakausi loppuu ja uusi alkaa. Sillä jotain uutta on muodostumassa. Se etsii muotoaan, muuttuu sisälläni. Olen jokilaisessa syntymävaiheessa. Ehkä tästä tuleeikin opinnäytetyöni? Ehkä teenkin videon VarjoHaltian tuhoamisesta. En tiedä. Kuulostaa liian hullulta, jopa minulle.

17.12.

Eilen jatkoin VarjoHaltian maalaamista. Se on jo pitkään vaatinut sitä, mutta olen si-
vuuttanut asian. Antanut olla.

Eilen sitten kannoin teoksen keittiöön ja katsoin sitä. Katsoin oikein kunnolla. Hieman
pelotti aloittaa, koska oma olo oli jo parempi.

Sytytin kynttilän ja heitin pyynnön oppaileni. Päätin myös rummutta. Sen hyvälle ete-
nemiselle ja sille että saan ilmaistua/tuotua esiin juuri sen mitä pitääkin. Jännä tunne
tuli rummuttaessa ja katsoessani samalla VarjoHaltiaa silmiin. Aivan kuin se olisi juuri
sitä tarvinnut tullakseen eloon. Sain itseni rauhoittumaan ja tiesin mitä tehdä.

Maalasini hieman silmää esiin. Tein kaulan alueelle varjon ja myös kasvot. Laitoin
leukaan, poskeen ja otsaan lisää valoa. Vain vasemmalle puolelle.

Laitoin uuden kultakerroksen laseeraamalla. Parani huomattavasti. Tausta ympyrään
uusi kerros maaväriä laseeraamalle. Pisteet edelleen häiritsevät, mutta himmensi niitä
vähän. Ne ovat myös sutussa. Täytyy korjata ne myöhemmin.

Korostin hieman taustanhahmoja. VarjoHaltian pään päällä oleva pallo mietityttää.
Mitä sille tekisin? Maalasiko sen lattanaksi ja sisälle symboli? Yritin etsiä sielua tar-
koittavaa symbolia. Löysin ainoastaan kaksi: spiraali ja lintu. Katja K. ehdotti käär-
mettä, joka kyllä sopisi sillä toteemieläimeni on käärme. Tuli myös mieleen, että loi-
siko oman symbolin, joka tarkoittaisi minua?

VarjoHaltian merkitys on muuttunut. Se ei olekaan enää pimeä, pelottava puoli vaan
Suojelija, joka pitää takanaan kaikki negatiiviset asiat. Se suojelee negatiivisilta ener-
gioilta ja auttaa pitämään voiman itselläni. Menee lähemmäksi suomalaisen kansanus-
kon ajatusta varjosta. Ajatusta, että varjo elää omaa elämäänsä ja on kantajansa suoje-
lija.

Olen miettinyt taulusarjan kolmatta osaa. Ehkä joitain samoja elementtejä sekä väri-
maailma, mutta hahmo olisi enemmän naismainen.

Tajusin, että itseasiassa triptyykki? sarja? mitä teen, kuvaa sielun kolmea tasoa tai oikeastaan sielun kolmea olemusta. Mitä ne olivatkaan suomalaisessa kansanuskossa: Itse, löyly ja ?. Tarkista tämä.

Minulla pyörii myös mielessäni sana ”itsetön”. Sana kuvaa ihmistä, joka on menettänyt osan sielustaan ja on sen takia sairastunut, masentunut, alkoholisoitunut. Onko joku tauluista ”itsetön”?

15.1.

VarjoHaltia on saanut olla nyt rauhassa. En ole täysin tyytyväinen. Aivan kuin jotain vielä puutuisi. Mutta annan sen muotoutua rauhassa. Aloitin uuden taulua. Uuden matkan.

1.2

Jatkoin hieman VarjoHaltiaa. Maalasin taustan yläosassa olevat kirkkaat/kultaist osiot tummemmiksi. Lähemmäksi taustan väriä. Korostin hieman taustalla olevaa ”lohikäärmettä”. Edelleen tekisi mieli korostaa alaosan hahmoja, mutta jätän ne vielä tois-
taiseksi tekemättä. Katsotaan kunhan olen saanut kaikki kolme teosta tehtyä ja teen muutokset sitten lopuksi, jos on tarvetta.